

SITOWISE

Lahden seudun liikenteen vyöhykeuudistus

Lisäys vaikutusten arviointiin

25.8.2021

PÄIVITETTY 8.10.2021

*Millaisia vaikutuksia on sillä, että seniorialennus **ulotettaisiin kaikkiin lipputuotteisiin** eli kerta-, arvo- ja kausilippuihin ja se olisi **voimassa kaikkina aikoina** ilman aikarajoitusta?*

Senioreiden arvolipun alennus ilman aikarajoitetta

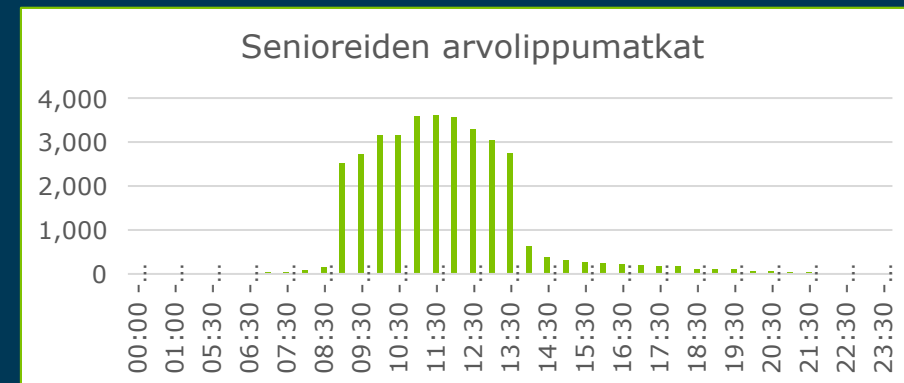
Vyöhykeuudistuskokonaisuuden vaikutusten arviointi (käsitelty lautakunnassa 22.6.2021) nousujen ja lipputulojen osalta perustui siihen, että senioreiden arvolipun alennus annetaan kaikkina ajankohtina. Tämä perustui vaikutusten arviointimenetelmän edellyttämiin yksinkertaistuksiin.

90 % senioreiden arvolippumatkoista tehdään klo 9-14 (ks. kaavio), jolloin alennus on nykyisin voimassa. Voidaankin arvioida, että alennuksen myöntäminen kaikkina ajankohtina ei vaikuta merkittävästi lipputuloihin ilman matkustamiskäyttäjien muutosta.

Mahdollisuus tehdä alennushintaisia matkoja muinakin aikoina vaikuttaa todennäköisesti siihen, että seniorilipun haltijat tekevät aiempaa enemmän matkoja myös muina ajankohtina. Osa matkoista siirtyy alennusajasta (arkisin klo 9-14) sen ulkopuolelle. Osa matkoista on uusia matkoja – joukkoliikenteen houkuttelevuus kasvaa, kun alennus on voimassa aina.

Senioreiden arvolipuilla tehdään yhteensä noin 6 % kaikista matkoista. Arvolipun alennuksen aikarajoituksen poistamisen vaikutus on todennäköisesti se, että **osa seniorilippujen haltijoista siirtyy matkustamaan myös ruuhkavuoroihin**, tuoden niihin lisäkuormitusta.

Alennuksen laajentaminen voi myös tuoda lisää joukkoliikennematkoja ja siirtää kertalipun käyttäjiä arvolippuun. Alennus todennäköisesti lisää matkustusta, mutta luotettavaa arviota datasta ei saa. Lisämatkustus ja -kuormitus ruuhkaisilla vuoroilla voi aiheuttaa tarpeen lisäkapasiteetille, jonka kustannuksia ei voi arvioida.

Seniorialennus myös kausilippuihin

Nykyisin alennushintaisia kausilippuja myydään lasten ikäryhmälle -50 % sekä nuorten ja opiskelijoiden ikäryhmille -30 %.

Senioreiden arvolipuilla tehdään yhteensä noin 6 % kaikista matkoista. Ei ole tietoa, kuinka suuri osa aikuisten kertalipun ostajista kuuluvat senioreiden alennusryhmään. Koska lähtötieto on puutteellista, vaikutuksia voidaan arvioida vain suunta-antavasti.

Jos senioreille myönnettäisiin 30 % alennus kausilipusta, todennäköisesti matkustus lisääntyisi ja kohdistuisi myös ruuhkasiin ajankohtiin. Osa kasvusta tulisi siirtymänä nykyisistä kerta- ja arvolippumatkoista, osa olisi uusia joukkoliikenteen nousuja.

Kausilippualennus heikentää arvolippujen houkuttelevuutta ja on ristiriidassa arvolippualennuksen myöntämisen periaatteen kanssa. Arvolippualennus tarkoituksena on ollut ohjata kysyntää ajankohtaan, jolloin joukkoliikenteen kapasiteetti on vajaakäytössä.

Kausilippualennus todennäköisesti lisäisi joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja siirtäisi matkustusta nykyisestä senioreiden arvolippujen alennusajasta (klo 9-14) myös ruuhkasiin ajankohtiin. **Lisäkuormitus jo ruuhkaisilla vuoroilla voi aiheuttaa tarpeen lisäkapasiteetille,** jonka kustannuksia ei voi arvioida.

Seniorialennus myös kertalippuihin

Nykyisin kertalippuja myydään vain kahdelle asiakasryhmälle: lapsille ja aikuisille. Näistä jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat myös senioreiden, nuorten ja opiskelijoiden alennusryhmät. Ei ole tietoa, kuinka suuri osa aikuisten kertalipun ostajista kuuluvat senioreiden alennusryhmään. Koska lähtötietoa ei ole siitä, kuinka paljon seniorien kertalippuja myydään, vaikutuksia voidaan arvioida vain suunta-antavasti.

Arvolipulla tehdyistä matkoista 19,3 % on senioreiden tekemiä matkoja. Jos oletetaan, että käyttäjäryhmien jakauma on sama arvo- ja kertalipuissa, seniorialennuksen myöntäminen myös kertalippuihin

- lisää nousujen määrää **24 000 nousulla (+0,4 % kaikista nousuista)** vuodessa
- vähentää lipputuloja **120 000 eurolla (-1 % kaikista lipputuloista)** vuodessa

Tällöin vyöhykeuudistuksen kokonaisuuden vaikutukset:

- Nousut +134 000 (+2,2 %)
- Lipputulot -640 000 € (-5,5 %).

Seniorialennuksen ulottaminen kertalippuihin **heikentää arvo- ja kausilippujen houkuttelevuutta**.

Joukkoliikenteen satunnaiskäyttäjien matkustuksen lisäämisen kannalta olisi hyödyllistä, että matkakortille ladattavien lipputuotteiden houkuttelevuutta lisätään, eli vaikutus on ei-toivottu.

Kertalippujen alennuksella voidaan kuitenkin **houkuttaa uusia satunnaisia joukkoliikenteen käyttäjiä**, mikä on toivottu vaikutus.

Lisäksi alennuksella voi olla muita vaikutuksia lipputuotteesta toiseen siirtymisen osalta, erityisesti satunnaiseen matkustamiseen soveltuvien lipputuotteiden, kuten mobiililipun ja mahdollisen tulevan lähimaksun osalta. Vaikutukset riippuvat mm. näiden lipputuotteiden hinnoittelusta.

*Millaisia vaikutuksia on sillä, että seniorialennus **ulotettaisiin kaikkiin lipputuotteisiin** eli kerta-, arvo- ja kausilippuihin ja se olisi **voimassa kaikkina aikoina** ilman aikarajoitusta?*

Seniorialennuksen ulottaminen kaikkiin lipputuotteisiin ilman aikarajoitusta todennäköisesti **lisäisi joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja siirtäisi matkustusta nykyisestä** alennusajasta (klo 9-14) myös **ruuhkaiseen ajankohtiin**.

Seniorialennus on perustettu liikenteellisistä syistä, jotta kysyntä ohjattaisiin ajankohtiin, kun bussien kapasiteettia on paremmin vapaana. Jos aikarajoitus poistettaisiin, ei seniorialennukselle olisi perustetta.

Vaikutukset lipputuloihin voivat olla vähäisiä, mutta ruuhkavuorojen kuormittuminen voi aiheuttaa lisäkapasiteettitarpeen ja synnyttää lisäkustannuksia, joita ei kateta oletettavasti vähäisillä lipputuloilla.

Vaikutukset liittyvät myös joukkoliikenteen houkuttelevuuteen, käytettävyyteen ja esimerkiksi markkinoinnin näkökulmiin.

Suosituksset

Senioreiden arvolipun alennus klo 9-14

→ Säilytetään ennallaan

Perustelut: Ei kuormiteta ruuhkaisia vuoroja tai aiheuteta lisäkustannuksia lisäkapasiteettitarpeella.

Seniorialennus myös kausilippuihin

→ Ei oteta käyttöön

Perustelut: Ei kuormiteta ruuhkaisia vuoroja tai aiheuteta lisäkustannuksia lisäkapasiteettitarpeella. Kausilippualennus heikentää arvolippujen houkuttelevuutta ja on ristiriidassa arvolippualennuksen myöntämisen periaatteen kanssa.

Seniorialennus myös kertalippuihin

→ Ei oteta käyttöön

Perustelut: Harvoin matkustaville lipun hintaa merkittävämpää on lipun oston helppous sekä reitin ja aikataulun löydettävyys. Yksinkertainen kertalippujen valikoima nopeuttaa maksutapahtumaa bussissa, mahdollistaa tasahinnat (esim. hinta x,5 tai x,0 €) ja ohjaa säännöllistä matkustamista tukevien lipputuotteiden käyttöön.